

۱۴۱۷ دانشگاه مجازی المصطفی ﷺ

سروشناسه:	میرباقری، سیدمحسن، ۱۳۲۸ -
عنوان و نام پدیدآور:	قرآن و تفسیر در تشیع/سیدمحسن میرباقری.
مشخصات نشر:	قم : مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۷ .
مشخصات ظاهری:	۱۵۲ ص.
مرجع تولید:	دانشگاه مجازی المصطفی ﷺ
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹۶-۳۳۱-۰
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
موضوع:	قرآن--بررسی و شناخت
موضوع:	Qur'an -- Surveys
موضوع:	تفسیر شیعه
موضوع:	Qur'an -- Shiite hermeneutics
موضوع:	جامعة المصطفی ﷺ العالمية.
شناسه افروده:	مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
شناسه افروده:	دانشگاه مجازی المصطفی ﷺ
ردہ بندی کنگره:	BP ۶۵/۳/م۹۱۵۴
ردہ بندی دیوبی:	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی:	۵۰۴۰۳۹۷

Almustafa International University Almustafa International Translation and Publication center

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

قرآن و تفسیر در تشیع

مؤلف: سید محسن میرباقری

چاپ اول: ۱۳۹۷ ش / ۱۴۴۰ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۲۳۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰ نسخه

مراکز پخش

- ﴿ ایران ، قم ، خیابان معلم غربی(حجتیه) ، نبش کوچه ۱۸ه : ۰۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴ + تلفکس: (داخلی ۱۰۵) ۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵ . ۰۰۵۰ ۳۲۱۳۳۱۰۶ . ۰۰۰۰۰۲۳۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰ نسخه

 <http://buy-pub.miu.ac.ir> @pub_almoststafa

با سپاس از دست اندکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: سید ابذر هاشمی هریکندی
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی
- ناظر فنی: محمد باقر شکری

قرآن و تفسیر در تشیع

سید محسن میرباقری

دانشگاه مجازی
المصطفى ﷺ

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، بهویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی رهنما و مقام معظم رهبری (دام ظله العالی) می‌باشد.

جهانی شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و بهروز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفى علیه السلام العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تأليف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مركز بين الملل
ترجمه و نشر المصطفى علیه السلام

مقدمه

معنویت، همواره گمشده انسان در طول تاریخ بوده و این پیام ماندگار انبیای الهی ﷺ است، که در گوش اعصار پیچیده و انسان را به زندگی جاویدانی دعوت می‌کند. پیامی که در آن به تمامی نیازهای مادی و معنوی انسان و رشد کامل ابعاد وجودی او اندیشیده شده است و معرفتی الهی که می‌تواند همه جنبه‌های زندگی انسان را دگرگون ساخته و زندگی جدیدی را پایه‌ریزی کند.

دانشگاه مجازی المصطفی ﷺ

می‌کوشد تا با بهره‌گیری از روش‌های نوین فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، پیام الهی خاتم پیام‌آوران، حضرت محمد مصطفی ﷺ و پیروان راستین ایشان را در اختیار علاقه‌مندان در هر نقطه خاکی قراردهد تا سرآغازی برای زندگی الهی و پاک انسان معاصر باشد.

معاونت پژوهشی و تولید دانشگاه مجازی المصطفی ﷺ

با همکاری گروه‌های علمی و صاحب‌نظران، برای پاسخ‌گویی به نیاز حقیقت طلبان و معرفت‌جویان، متون آموزشی و کمک‌آموزشی مورد نیاز را به زبان‌های مختلف تولید و ترجمه نموده تا در رشته‌های آموزشی مورد استفاده فراگیران قرار گیرد و با توجه به استقبال و درخواست عموم علاقه‌مندان، اقدام به چاپ آنها کرده است.

«خانه‌های خود را دانشگاه اسلامی کنیم»

دانشگاه مجازی المصطفی ﷺ

<http://ou.miu.ac.ir>

فهرست

درس اول: جایگاه قرآن در اسلام ۱۳	درس اول: جایگاه قرآن در اسلام ۱۳
جایگاه قرآن در اسلام ۱۴	جایگاه قرآن در اسلام ۱۴
۱. جایگاه قرآن از منظر قرآن ۱۴	۱. جایگاه قرآن از منظر قرآن ۱۴
۲. جایگاه قرآن در احادیث ۱۴	۲. جایگاه قرآن در احادیث ۱۴
حقیقت قرآن ۱۶	حقیقت قرآن ۱۶
۱. ام الكتاب ۱۷	۱. ام الكتاب ۱۷
۲. لوح محفوظ ۱۷	۲. لوح محفوظ ۱۷
۳. کتاب مکنون ۱۷	۳. کتاب مکنون ۱۷
هدایت و اقسام هدایت قرآن ۱۸	هدایت و اقسام هدایت قرآن ۱۸
بخش اول ۱۸	بخش اول ۱۸
بخش دوم ۱۹	بخش دوم ۱۹
بخش سوم ۲۰	بخش سوم ۲۰
درس دوم: ویژگی‌های قرآن (۱) ۲۵	درس دوم: ویژگی‌های قرآن (۱) ۲۵
ویژگی‌های مهم قرآن ۲۶	ویژگی‌های مهم قرآن ۲۶
۱. جهان‌شمولي و جاودانگي ۲۶	۱. جهان‌شمولي و جاودانگي ۲۶
۲. جامعيت ۲۸	۲. جامعيت ۲۸
۳. آسماني بودن الفاظ ۳۰	۳. آسماني بودن الفاظ ۳۰
۴. سند رسالت و معجزه پيامبر ﷺ ۳۱	۴. سند رسالت و معجزه پيامبر ﷺ ۳۱
راه‌های شناخت اعجاز قرآن ۳۲	راه‌های شناخت اعجاز قرآن ۳۲
۱. تحدي ۳۲	۱. تحدي ۳۲

۳۲.....	۲. جهات اعجاز.
۳۳	۳. انس با قرآن.
۳۷	درس سوم: ویژگی‌های قرآن (۲)
۳۷	در حفظ خداوند
۳۹	ویژگی‌های قرآن از منظر روایات
۳۹	۱. کتاب هدایت و نور
۴۰	۲. کتاب سعادت دنیا و آخرت انسان
۴۱.....	۳. احسنالحدیث
۴۱.....	۴. حبل الله المتین
۴۱.....	۵. حجت خداوند
۴۲.....	۶. کتاب اخبار گذشته، آینده، آسمان و زمین
۴۳	۷. فضیلت قرائت
۴۳	۸. عظمت و احترام مکان قرائت
۴۴.....	۹. ملاک حکمیت
۴۹	درس چهارم: قرآن در زمان پیامبر ﷺ
۵۰	ویژگی‌های زمان پیامبر ﷺ
۵۷.....	درس پنجم: جمع‌آوری قرآن توسط امیرالمؤمنین علیہ السلام
۵۸	جمع‌آوری قرآن
۵۸	آگاهی به تمام ابعاد قرآن
۵۹.....	مصحف امیرالمؤمنین علیہ السلام، مصحف کنونی
۶۰	تفاوت مصحف
۶۳.....	درس ششم: جمع‌آوری قرآن در زمان خلفا
۶۵.....	نقد روایت
۶۶.....	نقد روایات جمع قرآن
۶۷	نام نبردن از امیرالمؤمنین علیہ السلام

فهرست ۹

درس هفتم: تفسیر و تأویل ۷۳	د
معنای تفسیر ۷۴	
معنای تأویل ۷۵	
تأویل در قرآن و مصاديق آن ۷۶	
۱. تأویل خواب ۷۶	
۲. آيات قیامت ۷۶	
۳. داستان حضرت خضرعالتیله ۷۷	
۴. پرنمودن پیمانه ۷۸	
۵. تأویل آیات متشابه ۷۸	
۶. رد تنازع به خدا و رسول ﷺ ۷۸	
معنای دیگر تأویل ۷۹	
فرق تفسیر و تأویل ۷۹	
درس هشتم: فهم و تفسیر قرآن ۸۳	د
برخی از خصایص قرآنی ۸۴	
۱. حقیقتی مستقل و باشعور ۸۴	
۲. در دسترس مطهران ۸۴	
۳. قابل فهم ۸۵	
الف) فهم تمام قرآن در انحصار اهل بیت علیهم السلام ۸۵	
ب) قابل فهم و حجت بودن قرآن ۸۶	
ظاهر قرآن ۸۷	
درس نهم: جواز تفسیر و بیان شیوه‌های تفسیری ۹۳	د
جواز تفسیر قرآن ۹۳	
شیوه‌های تفسیری ۹۴	
۱. شفاهی و کتبی ۹۴	
۲. ترتیبی و موضوعی ۹۵	

۱۰ قرآن و تفسیر در تشیع

۳. تفسیر به مؤثر و تفسیر اجتهادی.....	۹۵
الف) تفسیر قرآن به قرآن	۹۶
ب) تفسیر قرآن به سنت	۹۷
ج) تفسیر قرآن به سخنان صحابه وتابعین	۹۹
۴. تفسیر اجتهادی.....	۹۹
درس دهم: شرایط تفسیر.....	۱۰۵
بخش های تفسیر.....	۱۰۵
مقدمات تفسیر.....	۱۰۷
شرط اصلی فهم قرآن	۱۰۸
درس یازدهم: تفاسیر شیعه (۱).....	۱۱۳
خدمات قرآنی اهل بیت علیهم السلام.....	۱۱۴
۱. تدوین مصحف و تفسیر.....	۱۱۴
۲. تربیت شاگردان مفسر.....	۱۱۴
۳. مقابله با شباهات و برداشت های انحرافی از قرآن	۱۱۵
۴. توصیف قرآن و بیان اصول و قواعد فهم آن	۱۱۵
۵. بیان تفسیر و تأویل قرآن	۱۱۵
تفاسیر روایی شیعه	۱۱۶
۱. تفاسیر منسوب به ائمه علیهم السلام	۱۱۶
الف) کتاب التفسیر عن الصادقین علیهم السلام	۱۱۶
ب) تفسیر منسوب به امام عسکری علیهم السلام	۱۱۷
۲. تفاسیر روایی دیگر.....	۱۱۸
الف) تفسیر فرات کوفی	۱۱۸
ب) تفسیر علی بن ابراهیم قمی	۱۱۹
ج) تفسیر عیاشی	۱۲۰
درس دوازدهم: تفاسیر شیعه (۲)	۱۲۵

فهرست ۱۱

١٢٥.....	تفاسیر دوره میانی.....
١٢٥.....	١. تفاسیر روایی.....
١٢٦.....	الف) البرهان فی تفسیر القرآن
١٢٧	ب) نور الثقلین.....
١٢٨	٢. تفاسیر عرفانی.....
١٢٨	الف) بیان السعادة.....
١٢٩.....	ب) تفسیر صدرالمتألهین
١٣٠.....	٣. تفاسیر جامع.....
١٣٠.....	الف) التبیان فی تفسیر القرآن
١٣٢	ب) مجمعالبيان.....
١٣٤	٤. سایر تفاسیر.....
١٣٤	الف) روض الجنان و روح الجنان
١٣٤	ب) منهج الصادقین فی الزام المخالفین.....
١٣٤	ج) تفسیر صافی
١٣٥	تفاسیر آیات متشابه.....
١٣٥	١. حقائق التأویل فی متشابه التنزيل.....
١٣٦	٢. امالی سید مرتضی
١٣٨	٣. متشابه القرآن و مختلفه
١٤٥	تفاسیر آیات الاحکام
١٤١	١. فقه القرآن
١٤١	٢. کنز العرفان فی فقه القرآن
١٤٢	٣. زبدة البيان فی احکام القرآن.....
١٤٧	پاسخنامه آزمون‌های چهارگزینه‌ای.....
١٤٩	کتابنامه
١٥١	فهرست اعلام